

HALK SAĞLIĞI UZMANLARI DERNEĞİ (HASUDER) YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19) HABER POSTASI (09.05.2020)

Kesin Olgu*: Türkiye (135.569) Dünya (3.759.967) **Ölüm*:** Türkiye (3.689) Dünya (259.474)

*8 Mayıs 2020'de açıklanan verilerdir.

Günün HASUDER Önerisi

Yanlış bilgi salgısıyla mücadele önemlidir

COVID-19 insanlık için “yeni” bir durumdur ve bilinmezleri fazladır. Toplumda yanlış bilgilerin paylaşılması ve yayılması hastalıktan korunma, tedavi, tedaviye uyum, vb. hizmetlerin aksamasına neden olabilir. Bilgi paylaşılmadan önce kim/kimler tarafından yazıldığı, kaynağının güvenilirliği, güncelliği, içeriğinin kanıta dayalı olup olmadığı, etik uygunluğunun sorgulanması gerekir. Hassasiyete ve özene ihtiyaç bugün her zamankinden daha fazladır.

Dünyadan Haberler

DSÖ Durum Raporu-109 ([WHO Situation Report-109](#))

- DSÖ, cezaevi müdürlerinin ve siyasetçilerin, COVID-19'a hızlı ve etkili yanıt verebilmesini desteklemek için bir [kontrol listesi](#) hazırladı (07.05.2020).
- DSÖ, sağlık ekiplerinin acil durum hizmetlerini koordine etmek ve güçlendirmek için birçok Afrika ülkesini desteklemektedir (07.05.2020). [Burada](#)
- DSÖ Avrupa Bölge Direktörü Dr. Hans Henri P. Kluge, COVID-19 sırasında kişiler arasındaki şiddet olaylarında olan artıştan endişelendiğini dile getirdi ve şiddetin kaçınılmaz olmadığını, önlenabilir olduğunu vurguladı (07.05.2020). [Burada](#)
- Uluslararası Sağlık Tüzüğü (IHR) (2005) Acil Durum Komitesi'nin COVID-19'a dair üçüncü toplantısı gerçekleştirildi (01.05.2020). [Burada](#)
- Bugün, 33. Dünya Sağlık Meclisi tarafından yayınlanan Çiçek Hastalığının Eradikasyonu Bildirgesi'nin 40. yıldönümü kutlandı (08.05.2020). [Burada](#)
 - DSÖ Genel Direktörü Dr. Tedros: “Salgın hastalık söz konusu olduğunda, ortak bir sorumluluğumuz ve ortak bir kaderimiz var.”
 - DSÖ Genel Direktörü Dr. Tedros'un medya açıklaması: [Video](#), [Konuşma](#)

ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)

- CDC, **Sık Sorulan Sorular**'ı yayımladı (08.05.2020). [Burada](#)
- CDC, **Uzun Menzilli Kamyon Sürücülerinin COVID-19 Hakkında Bilmesi Gerekenler** ile ilgili kaynakları paylaştı (08.05.2020). [Burada](#)
- CDC, **COVID-19 Sırasında Halka Açık Havuzlar, Jakuziler ve Su Oyun Alanları İle İlgili Hususlar**'ı paylaştı (08.05.2020). [Burada](#)
- CDC, **COVID-19 ve ABD'de Seyahat** ile ilgili önerileri paylaştı (08.05.2020). [Burada](#)

- CDC, **COVID-19'un Yayılmasını Azaltmaya Yönelik Stratejileri Belirleme** ile ilgili hususları paylaştı (08.05.2020). [Burada](#)
 - Bu bölüm içinde; kendi başına çevrimiçi eğitim (örn. Seçilmiş okuma listesi, videolar veya e-öğrenim kursu) önerilmektedir.
- CDC, **COVID-19 Temas Takibi Eğitimi: Rehber, Kaynaklar ve Örnek Eğitim Planı'nı** yayımladı (08.05.2020). [Burada](#)

Avrupa Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (European Center for Disease Control and Prevention, ECDC)

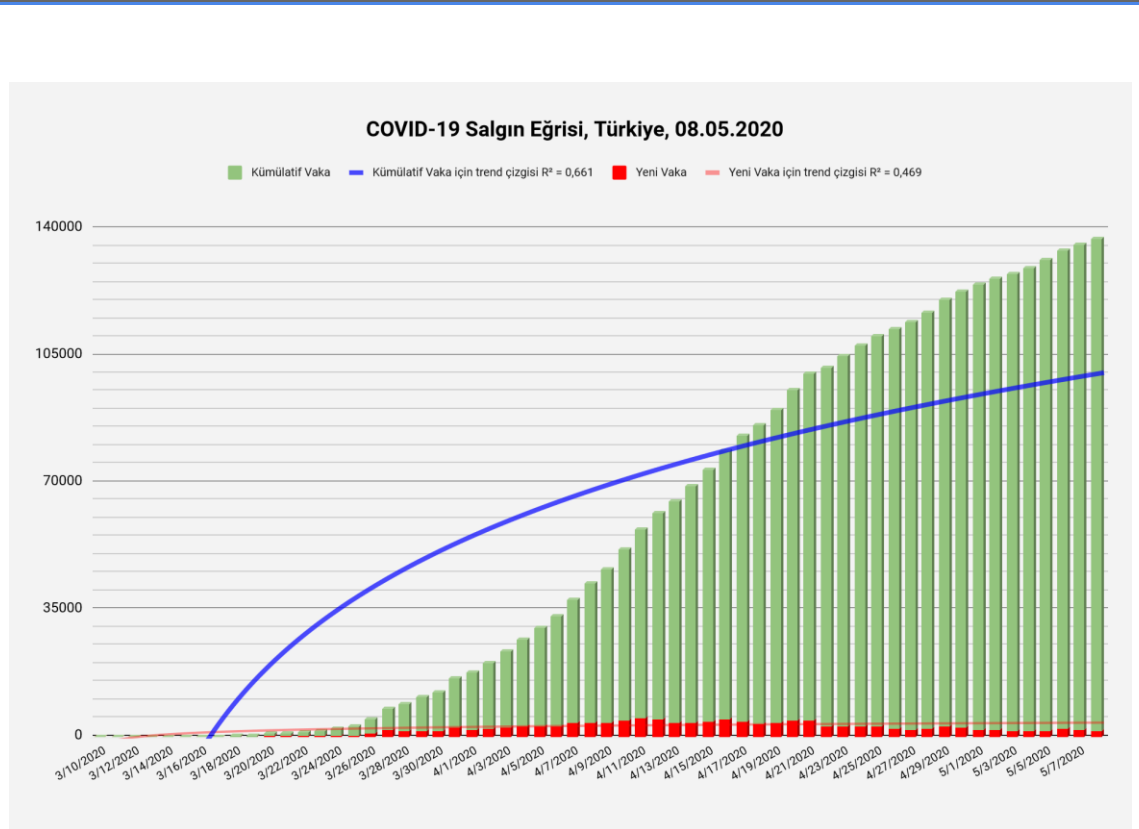
- ECDC tarafından, süregelen halk sağlığı tehditleri hakkında haftalık bir bülten olan "[Bulaşıcı hastalık tehditleri raporu, 3-9 Mayıs 2020, 19. hafta](#)" yayımlandı. Raporda COVID-19, Ebola virüsü hastalığı, mevsimsel grip, kızamık ve dang ile ilgili güncellemeler yer aldı (08.05.2020). [Kaynak](#)

Türkiye'den Haberler

Tarih	Test Sayısı	Pozitiflik Oranı (%)	Yeni Vaka	Kümülatif Vaka	Ölüm	Kümülatif Ölüm	Vaka-Fatalite Oranı (%)
08/05/2020	33.687	5,49	1.848	135.569	48	3.689	2,72

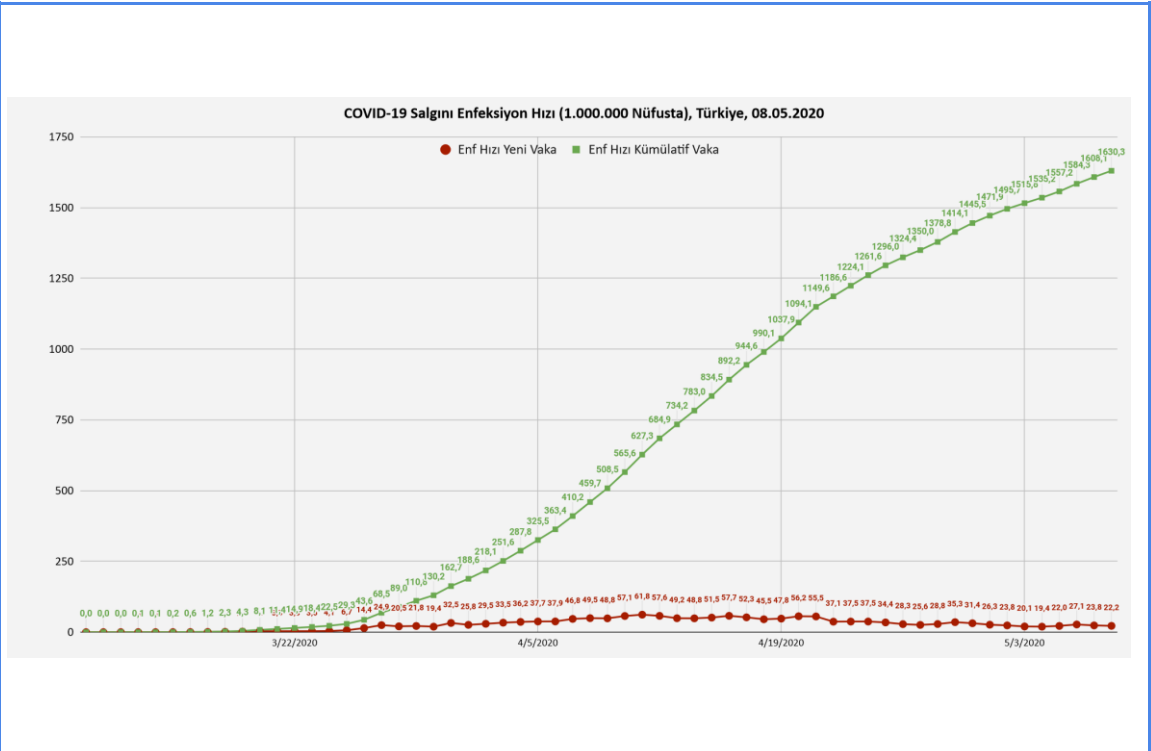
Pozitiflik Oranı (%) = (Günlük Yeni Vaka Sayısı / Günlük Test Sayısı) x 100

Vaka-Fatalite Oranı (%) = (Kümülatif Ölüm Sayısı / Kümülatif Vaka Sayısı) x 100 [Kaynak](#)

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (08.05.2020)

*Bu grafik Sağlık Bakanlığının duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir.

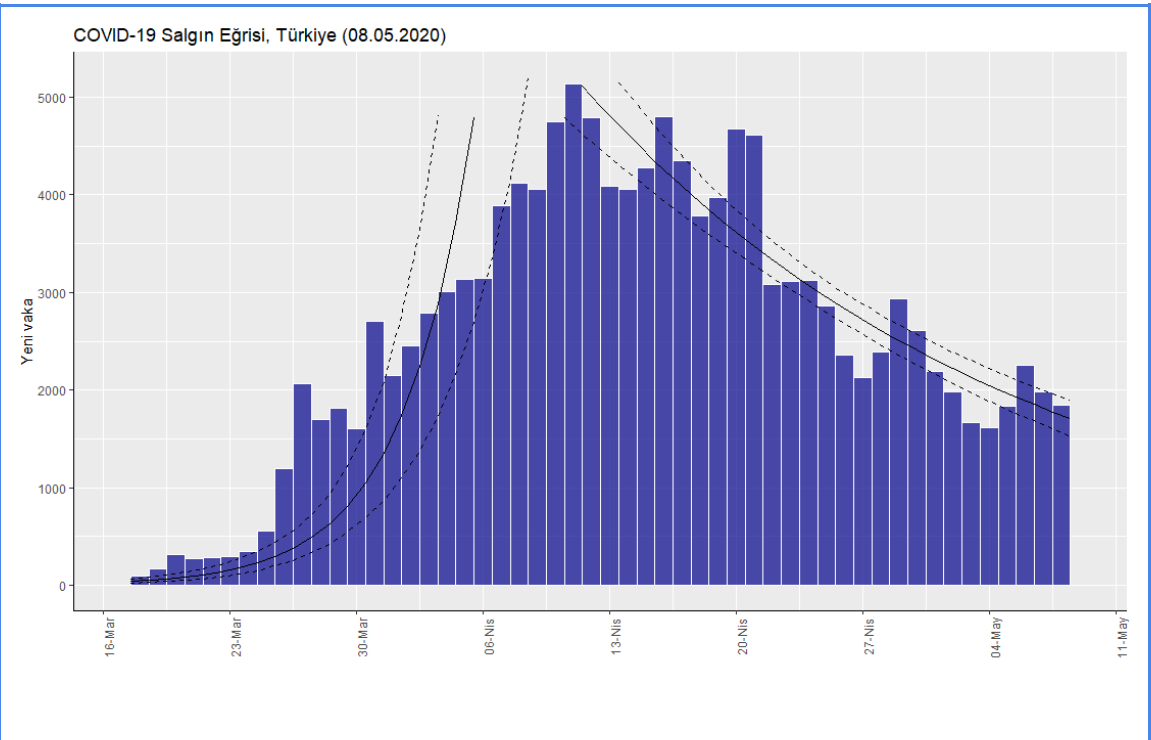

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (08.05.2020)

Yeni Vaka Enfeksiyon Hızı = $\frac{\text{Günlük Yeni Vaka Sayısı}}{\text{TÜİK Türkiye Nüfusu} \times 1.000.000}$

Kümülatif Vaka Enfeksiyon Hızı = $\frac{\text{Kümülatif Vaka Sayısı}}{\text{TÜİK Türkiye Nüfusu} \times 1.000.000}$

***Bu grafik Sağlık Bakanlığının duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir. Ayrıca hesaplanan hızlarda kullanılan payda TÜİK 2020 ADNKS toplam Türkiye nüfusedir. Hastalığı geçirip immünite oluşturan gruptaki kişi sayısı görece çok az olduğu için paydadan çıkarılmamış; ihmal edilmiştir. Değerlendirmelerin bu kısıtlılıklar dikkate alınarak yapılması önerilmektedir.**

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (08.05.2020)

Grafik R (<https://www.R-project.org>), "incidence"* paketi kullanılarak hazırlanmıştır.

*Kamvar, Zhian N., et al. "Epidemic curves made easy using the R package incidence." *F1000Research* 8 (2019).

Log-linear regresyon eğrilerinin oluşturulmasında kullanılan yöntem için:

<https://cran.r-project.org/web/packages/incidence/vignettes/overview.html#modelling-incidence>

T.C. Sağlık Bakanlığı

- Bakanlığın web sitesine **"Ticari Taksiler ve Taksi Durakları İçin Hijyen Tedbirleri"** konulu doküman eklendi (08.05.2020). [Burada](#)
- Bakan Yardımcısı, DSÖ Avrupa Bölge Direktörü ve üye ülkelerin temsilcileriyle Türkiye'nin COVID-19 ile mücadele sürecinde başlatılan normalleşme adımları kapsamında fikir alışverişinde bulunmak üzere videokonferansta bir araya geldi (08.05.2020). [Kaynak](#)

T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

- Bakanlık, Anneler Günü ve Ramazan Bayramı'nda, COVID-19 salgını nedeniyle huzurevlerine ziyaretçi kabul edilmeyeceğini belirterek çiçek veya hediye de gönderilmemesini istedi (08.05.2020). [Kaynak](#)
- İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tarafından;
 - **"Konaklama Hizmetlerinde Yeni Tip Koronavirüs ile Etkin Mücadele Kapsamında Dikkat Edilecek Hususların Yer Aldığı Doküman ve Kontrol Listesi"** yayımlandı (08.05.2020). [Kaynak](#)

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı

- Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan **96597630-010.06.02-E.5852699 sayılı ve 07.05.2020 tarihli "Koronavirüs (COVID-19)"** konulu yazıda;
 - COVID-19 salgınına maruz kalan ve sağlık hizmet sunucularına müracaat eden sigortalılara hastalık kapsamında provizyon alınması gerektiği belirtildi.

Türk Eczacıları Birliği (TEB)

- TEB, T.C. Hazine ve Maliye Bakanı Sayın Berat Albayrak'a gönderdikleri yazı ile
 - Eczanelerin COVID-19 ile mücadelede güvenle hizmet vermeye devam edebilmesi ve ödeme dengelerinden kaynaklı olarak bozulan eczane ekonomilerine katkı sağlanabilmesi için bakanlık tarafından koruyucu tedbirlerin ve teşviklerin başlatılması talebinde bulundu (08.05.2020). [Kaynak](#)
- TEB, 13 Mayıs 2020 Çarşamba akşamı saat 21:00'de gerçekleşecek olan "Dünya Eczacıları COVID-19 Buluşması" canlı yayını duyurdu (08.05.2020). [Kaynak](#)

TMMOB Makina Mühendisleri Odası

- MMO, 11 Mayıs tarihinde bazı bölümleri hariç açılacak olan **AVM'ler, işyerleri ve toplu bulunulan mekânların tesisatlarında mutlaka alınması gereken koronavirüs önlemleri** üzerine bir basın açıklaması yaptı (07.05.2020). [Kaynak](#)

İstanbul Üniversitesi

- İstanbul Tıp Fakültesi'nde **"COVID-19 Hastaları İzlem Merkezi"** açıldı. Bu merkezde;
 - COVID enfeksiyonunu ağır geçirmiş ve geçirdikten sonra takibe alınması gereken hastaların 1-3-6-9 ve 12'nci aylarda takip edilerek uzun dönemde meydana gelecek birtakım problemlerin tespit edilmeye çalışacağı belirtildi (28.04.2020). [Kaynak](#)

HASUDER'den Haberler

- Derneğimiz Toplum Ruh Sağlığı Çalışma Grubu tarafından hazırlanan “Pandemi Döneminde Bilimsel Araştırma Etiği” başlıklı yazı web sitemizde yayımlandı. [Okumak için](#)
- “Günün Konusu” bölümünde bugün Prof. Dr. Dilek Aslan “Bulaşıcı olmayan hastalıkların önlenmesi ve kontrolü” konulu içeriği paylaştı. [Okumak için](#)

Okuma Önerisi

Wuhan, Çin'de COVID-19 prevalans tahminlerindeki yolcu-kaynaklı yanlışlığı ölçmek için gözlemsel verilerin kullanılması

Makalede Wuhan'daki COVID-19 prevalansı tahmin edilirken, genellikle yolculardaki tüm vakaların tespit edildiğinin ve yolcularda ve ikamet edenlerde enfeksiyon prevalansının aynı olduğunun varsayıldığı; ancak bölgeler arasında importe vakaların tespit edilme kapasitesinde farklılık bulunduğu belirtilmiştir. Singapur'un çok güçlü bir epidemiyolojik sürveyans ve temaslı takip kapasitesine sahip olduğu vurgulanmıştır. Singapur'da ve Çin hariç 194 bölgede importe COVID-19 vakalarının tespiti için göreceli kapasiteleri tahmin etmek ve karşılaştırmak amacıyla Bayesian modelleme yaklaşımı kullanılmıştır. Wuhan'dan importe edilen COVID-19 vakalarını tespit etme konusundaki küresel yetenek, Singapur'un kapasitesinin %38'i olarak tahmin edilmiştir, buna göre tüm bölgelerin Singapur ile aynı tespit etme kapasitesine sahip olması durumunda bildirilecek vaka sayısının şu an bildirilenin 2,8 katı olacağı saptanmıştır. Singapur'a göre importe vakaları tespit etme yeteneği, yüksek sürveyans kapasitesine sahip bölgelerde %40, orta sürveyans kapasitesine sahip bölgelerde %37 ve düşük sürveyans kapasitesine sahip bölgelerde %11 olarak bulunmuştur. Sonuç olarak, tüm yolcuları (bazılarının kısa süre kalmasını hesaba katmak yerine) ikamet ediyorlarmış gibi değerlendirmenin, yaygınlığın azımsanmasına neden olduğu belirtilmiştir. Modelin tespit edilmemiş COVID-19 vakalarının dünyanın çeşitli bölgelerine yayıldığına dair kanıtları desteklediği ve bu konuda düşük tanı kapasitesi olan ve salgın merkezi ile yakın bağlantısı olan bölgelerde riskin en fazla olduğu ifade edilmiştir.

Niehus, R. et al. Using observational data to quantify bias of traveller-derived COVID-19 prevalence estimates in Wuhan, China. *The Lancet Infectious Diseases* 2020. [https://doi.org/10.1016/S1473-3099\(20\)30229-2](https://doi.org/10.1016/S1473-3099(20)30229-2)

*Bu metin HASUDER adına Prof. Dr. Nazım Ercüment Beyhun, Doç. Dr. Lütfi Saltuk Demir, Dr. Öğretim Üyesi Melike Yavuz, Uzm. Dr. Musa Şahin, Uzm. Dr. Ahmet Naci Emecen, Arş. Gör. Dr. Tülin Çoban, Arş. Gör. Dr. Tuğçe Dartılmak, Arş. Gör. Dr. İrem Dilaver, Arş. Gör. Dr. Aslı Ata Teneler, Arş. Gör. Dr. Güzin Özbey ve Arş. Gör. Dr. Atalay Aktuna tarafından hazırlanmıştır.